

[Etusivu](#) > ... > [Kanteen Nostaminen](#) > [Oikeusapu](#) > [England and Wales](#)

Oikeusapu

Englanti ja Wales

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mitä kustannuksia oikeudenkäyntiin liittyy, ja kuka ne yleensä maksaa?

Kustannukset riippuvat oikeusjutun täsmällisestä luonteesta. Asianajajille koituu päämiehen toimeksiantojen perusteella kuluja, joihin asianajajien omien palkkioiden lisäksi voi sisältyä esimerkiksi oikeudenkäyntikuluja ja asiantuntijoiden lausuntopalkkioita. Jos päämies voittaa oikeusjuttunsa, hän saattaa saada takaisin osan kustannuksista tai kaikki kustannukset hävinneeltä osapuolelta, mutta jos päämies häviää tai hävinnyt osapuoli ei voi maksaa, asianajajan kustannukset jäävät viime kädessä päämiehen maksettaviksi. Oikeusjutun käsittelyn päätyttyä ja otettuaan kaikki asiaan liittyvät tekijät huomioon tuomioistuimien päättää, kenen on maksettava kulut. Vaikka häviöjä tuomitaankin yleensä maksamaan voittajan kulut, periaatteesta on myös useita poikkeuksia.

2 Mitä oikeusavulla tarkoitetaan?

Yksityisoikeudellisissa asioissa annetaan seuraavanlaista oikeusapua:

- oikeudellinen neuvonta (*Legal Help*), joka kattaa valmisteluvaiheen neuvonnan ja avun missä tahansa oikeudellisessa ongelmassa
- tuomioistuinapu (*Help at Court*), johon kuuluu avustaminen tuomioistuimessa silloin, kun täyttä edustusta ei vaadita
- perhesovittelu (*family mediation*), jossa riippumaton ja koulutettu sovittelija auttaa pääsemään sopimukseen esimerkiksi seuraavista:
  - lapsia koskevat järjestelyt eron jälkeen (voidaan kutsua nimellä huolto, asuminen tai yhteydenpito)
  - lapsen elatusapu
  - talous (esimerkiksi mitä tapahtuu talolle, säästöille, eläkkeelle, veloille) sekä
- edustus tuomioistuimessa.

Oikeudellinen edustus (*Legal Representation*) kattaa oikeudenkäynnin osapuolen tai oikeudenkäynnin vireillepanomahdollisuutta pohtivan henkilön oikeudellisen edustuksen. Tällöin käsitellään todennäköisimmin kiireellisiä perheasioita ja muita asioita, joiden käsittelyyn voi saada julkista rahoitusta. Oikeudellinen edustus voidaan toteuttaa kahdella tavalla: tutkinta-apuna (*Investigative Help*) tai täytenä edustuksena (*Full Representation*).

3 Kuka voi saada oikeusapua?

Oikeusapuvirasto (*Legal Aid Agency*) voi myöntää rahoitusta vain yksityishenkilöille, joiden oikeudellinen ongelma kuuluu oikeusavun soveltamisalaan. Kansalaisuudella tai asuinpaikalla ei ole vaikutusta.

Tavallisesti hakijalta edellytetään

- pieniä tuloja tai tiettyjen etuuskien saamista sekä vähäisiä säästöjä tai vähäistä omaisuutta ('tarveharkinta') ja
- sen osoittamista, että oikeusavun antaminen on kohtuullista ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät tekijät ('aiheellisuusselvitys').

Tarveharkinta

Tarkastellessaan oikeutta oikeusapuun oikeusapuvirasto tutkii hakijan taloudellista tilannetta. Sekä oikeudellisen neuvonnan että oikeudellisen edustuksen osalta tarveharkinnassa arvioidaan kuukausittaiset bruttotulot, kuukausittain käytettävissä olevat tulot sekä käytettävissä oleva pääoma.

Jos hakija saa tiettyä tuloihin liittyvää sosiaaliturvaetuutta (*passporting benefits*), hänen katsotaan automaattisesti täyttävän tuloharkinnan vaatimukset. Varallisuus on kuitenkin arvioitava.

Tällaisia sosiaaliturvaetuuksia ovat

- toimeentulotuki
- ansiosidonnainen työttömyysavustus
- yleinen tuki (*Universal Credit*)
- tarveharkintaisen eläkeoikeuden takuuhyvitys (*Guarantee Credit element of Pension Credit*)
- ansiosidonnainen työllisyys- ja tukiaavustus (*income-related Employment and Support Allowance*).

Jos hakija saa turvapaikanhakijoiden kansallisesta tukipalvelusta (*National Asylum Support Service*) taloudellista tukea vuoden 1999 maahanmuutto- ja turvapaikkalain 4 tai 95 §:n nojalla, hänen katsotaan täyttävän valvottua työperäistä maahanmuuttoa ja turvapaikka-asioita koskevat tulo- ja varallisuusvaatimukset, ja asiaa käsitellään Upper Tribunalissa tehdyissä valituksissa.

Tarveharkintaa ei sovelleta tietyntyyppisissä asioissa, kuten

- mielenterveyspotilaiden hoitoa koskevissa riidoissa
- lastensuojeluasioissa
- kansainvälisissä lapsikaappausasioissa.

Aiheellisuusselvitys

Oikeusapua koskeville hakemuksille tehdään myös aiheellisuusselvitys, jonka tarkoituksena on varmistaa, että oikeusapu on perusteltua myös asiaan liittyvien olosuhteiden kannalta.

Oikeusavun tapaustyöskentelyn johtaja (*Director of Legal Aid Casework*) tarkastelee seuraavankaltaisia asioita:

- onko todennäköinen tulos oikeassa suhteessa tuomioistuinkäsittelyn kustannuksiin
- liittyykö asiaan laajempi yleinen etu
- olisiko keskituloinen päämies valmis kuluttamaan omia rahojaan oikeusjuttuun ja
- rikkoisiko oikeusavun epäminen yksilön oikeuksia.

4 Myönnetäänkö oikeusapua kaikenlaisiin oikeudenkäynteihin?

Oikeudenalat, joilla oikeusapua on saatavilla, esitetään oikeusavusta ja rikoksenteijöiden tuomitsemisesta ja rankaisemisesta vuonna 2012 annetun lain 1 osan liitteessä 1.

Niitä ovat muun muassa

- lasten suojelua koskevat julkisoikeudelliset asiat
- perheoikeutta koskevat yksityisoikeudelliset asiat, joissa on kyse perheväkivallasta tai lapsen kaltoinkohtelusta, lapsikaappauksesta, pakkoavioliitolta suojelua koskevasta asiasta tai asiasta, jossa menettelyn osapuolena on lapsi
- velka, jossa henkilö on vaarassa menettää kotinsa. Tämä kattaa kodin haltuunoton, kodin myyntiä koskevan määräyksen sekä vastentahtoisen konkurssin, kun henkilön koti on tämän omaisuutta.
- asuminen, kun henkilö on vaarassa menettää kotinsa tai on koditon. Tämä kattaa kodin hallussapidon, hädän, vuokra-asunnon korjaustyöt, kun korjaustyöt aiheuttavat vakavan riskin terveydelle tai turvallisuudelle, kodittomien tuen sekä epäsosiaalista käyttäytymistä koskevat asiat.
- avohuolto
- viranomaisiin kohdistuvat kanteet
- mielenterveys ja henkinen tila
- laillisuusvalvonta

- erityisopetuksen tarve
- turvapaikkahakemukset ja niitä koskevat muutoksenhau
- maahanmuuttoon liittyvä säilöönotto
- syrjintä
- potilasvahinko, jossa lapselle aiheutuu raskauden tai synnytyksen aikana tai pian synnytyksen jälkeen tapahtuneen vakavan vammautumisen vuoksi neurologinen vamma
- maahanmuutto, johon liittyy perheväkivaltaa, käsittely erityisessä maahanmuuttoalan muutoksenhakulautakunnassa (*Special Immigration Appeals Commission*), tai ihmiskauppaa, orjuutta, vapaudenriistoa tai pakkotyötä koskevat asiat
- sosiaaliturvaetuudet, mutta vain oikeuskysymystä koskevassa Upper Tribunal-, Court of Appeal- tai Supreme Court -tuomioistuimelle esitetyssä muutoksenhaussa.

Muilla oikeudenaaloilla oikeusapua voi olla saatavilla, jos oikeusavusta ja rikoksenteijöiden tuomitsemisesta ja rankaisemisesta vuonna 2012 annetun lain 10 §:ssä esitetyt edellytykset poikkeukselliseen tukeen täyttyvät.

5 Onko kiireellisten tapausten varalle olemassa erityismenettelyä?

Kiireellistä apua on saatavilla kiireellisen oikeudellisen edustuksen muodossa, esimerkiksi hakijan ja/tai hänen lastensa turvaamiseksi perheväkivallalta.

Perheoikeutta koskevissa yksityisoikeudellisissa asioissa, joihin liittyy perheväkivaltaa, hakijan on tavallisesti esitettävä näyttöä siitä, että häneen tai hänen lapsiinsa kohdistui vaara entisen puolison taholta.

Näyttöä voi pyytää

- tuomioistuimilta
- poliisilta
- moniammatilliselta riskinarviointikokoukselta (MARAC)
- sosiaalipalveluista
- terveydenhuollon ammattilaiselta, esimerkiksi lääkäriltä, sairaanhoitajalta, kättilöltä, psykologilta tai kotikäyntejä tekevältä sosiaalityöntekijältä
- turvakodin johtajalta
- perheväkivallan uhrien tukipalvelulta
- pankista, esimerkiksi luottokorttitapahtumat, laina-asiakirjat ja tiliotteet
- työnantajalta tai koulutuksen tarjoajalta
- mahdollisten etuuksien myöntäjältä.

Oikeudellinen neuvonantaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, voi anoa kiireellistä oikeudellista edustusta mahdollisten kiireellisten toimien osalta. Oikeusapua on silti haettava tavallisella tavalla jo käynnistyneelle työlle.

6 Mistä saan lomakkeen oikeusavun hakemista varten?

Kaikki oikeudelliset neuvonantajat, olivatpa nämä tehneet sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta tai eivät, ovat velvollisia kertomaan asiakkailleen oikeusavun mahdollisesta saatavuudesta. Heidän on annettava asiakkaille mahdollisuus valita oikeusavun tarjoaja.

Siviilioikeudellista apua voivat tarjota siviilioikeudellista neuvontaa (*Civil Legal Advice*) tarjoava puhelinneuvontapalvelu, asianajajat (*solicitor*), oikeudessa esiintyvät asianajajat (*barrister*) tai voittoa tavoittelemattomat organisaatiot, jotka ovat tehneet kyseistä alaa koskevan sopimuksen oikeusapuviraston (*Legal Aid Agency*) kanssa. Oikeudellisen neuvonantajan voi löytää hakemalla verkossa asianajajaliiton ”Löydä asianajaja” -palvelusta (Find a Solicitor - The Law Society).

Asiakkaat voidaan myös ohjata ottamaan yhteyttä siviilioikeudellista neuvontaa tarjoavaan puhelinneuvontapalveluun, jotta voidaan alustavasti määrittää soveltuvuus ja taloudellinen kelpoisuus.

7 Mitä asiakirjoja oikeusapuhakemukseen on liitettävä?

Hakijan on annettava seuraavat tiedot itsestään ja (tarvittaessa) kumppanistaan:

- etuudet - myös etuusotteet
- tulot, säästöt ja menot - myös palkkalaskelmat ja tiliotteet
- kansalliset vakuutusnumerot.

Lisäksi tarvitaan jäljennökset hakijan asiaa koskevasta näytöstä, esimerkiksi

- tuomioistuimen asiakirjoista
- avioliitto- ja syntymätodistuksista (perheoikeudelliset asiat)
- asiaa koskevasta kirjeenvaihdosta.

8 Minne oikeusapuhakemus toimitetaan?

Asianajaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, jättää hakijan puolesta hakemuksen oikeusapuvirastoon. Edellä annetaan ohjeita asianajajan löytämiseksi.

9 Miten saan tietää, onko minulla oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja ilmoittaa, onko oikeusapua koskeva hakemus hyväksytty ja onko hakijan maksettava omavastuuosuus.

10 Miten minun tulee toimia, jos minulla on oikeus saada oikeusapua?

Asianajaja voi neuvoa hakijaa.

11 Jos oikeusapua on myönnetty, kuka valitsee asianajajan?

Hakijan valitsee asianajajansa itse (ks. edellä). Hänen on kuitenkin valittava asianajaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusapuviraston kanssa.

12 Kattaako oikeusapu kaikki menettelyyn liittyvät kustannukset?

Jos rahoitus myönnetään, se kattaa kaikki asianajajan kulut, oikeudenkäyntikulut mukaan luettuina. Hakijaa voidaan kuitenkin pyytää maksamaan kiinteä kuukausisumma varallisuudesta riippuen.

13 Jos oikeusavun määrää on rajoitettu, kuka vastaa lopuista kustannuksista?

Ks. edellä.

14 Kattaako oikeusapu myös muutoksenhakuvaiheen?

Jos hakija häviää oikeusjutun, jonka käsittelyä oikeusapuvirasto ei ole rahoittanut, rahoitusta voi vielä hakea muutoksenhakuun ylemmässä oikeusasteessa. Hakijan on täytettävä tarveharkinnan ja aiheellisuusselvityksen kriteerit.

Jos oikeusapuvirasto on rahoittanut jutun käsittelyn, rahoitustodistukseen voi hakea muutosta siten, että se kattaa myös muutoksenhakuvaiheen. Siinä tapauksessa oikeusapuvirasto tarkistaa, että asia täyttää edelleen tarveharkinnan ja aiheellisuusselvityksen kriteerit.

15 Voidaanko oikeusapu peruuttaa ennen kuin oikeudenkäynti on

päättynyt (tai jopa periä takaisin oikeudenkäynnin päätyttyä)?

Jos hakijan tulot ja/tai varallisuus kasvavat sinä aikana, kun rahoitus hakijan oikeudelliseen edustukseen on voimassa, siitä on välittömästi ilmoitettava oikeusapuvirastoon, ja hakijan taloudellinen tilanne saatetaan arvioida uudelleen. Jos hakijan tulot vähenevät, hän voi anoa tilanteensa uudelleenarviointia ja hänen omavastuusuuttaan voidaan pienentää. Jos hakija saa rahaa esimerkiksi perimällä, myymällä talonsa tai voittamalla arpajaisissa sinä aikana, kun oikeusapuvirasto rahoittaa hänen oikeusjuttuaan, hakijaa voidaan vaatia maksamaan kaikki oikeudenkäyntikustannukset tai osa niistä saamallaan rahoilla.

Jos hakija saa rahoitusta, se voidaan rajata tiettyyn toimenpiteeseen, kuten oikeudessa esiintyvän asianajajan (*barrister*) lausunnon saamiseen, ja avustukselle voidaan asettaa yläraja. Jos rahoituksen kattamaa työmäärää tai asianajajan tekemän työn enimmäiskustannuksia on lisättävä, siitä on tehtävä hakemus asianajajan välityksellä.

Oikeusapuvirasto voi peruuttaa rahoituksen, jos se katsoo, että rahoituksen myöntämiselle ei enää ole perusteita esimerkiksi siksi, että hakija ei suostu järkevään sovintotarjoukseen, tai jos käy selväksi, että hakijan voittomahdollisuudet ovat ennakoitua huonommat. Näin varmistetaan, ettei valtion varoja tuhlaata tilanteessa, jossa omia rahojaan käyttävä asiakas tuskin jatkaisi oikeudenkäyntiä. Jos oikeusapuvirasto harkitsee rahoituksen peruuttamista, se antaa hakijalle ensin mahdollisuuden osoittaa, miksi niin ei pitäisi tehdä, ja jos se päättää peruuttaa rahoituksen, hakijalla on oikeus hakea muutosta riippumattomalta lakimieskomitealta (*Committee of lawyers*). Jos rahoitus peruutetaan, se kattaa asianajajista siihen mennessä aiheutuneet kulut.

Kulujen maksaminen jälkikäteen

Hakijaa voidaan myös vaatia maksamaan takaisin kaikki kustannukset tai osa niistä, jos hänen taloudellinen tilanteensa paranee oikeudenkäynnin tuloksena. Asian käsittelyn päätyttyä oikeusapuvirasto on velvollinen perimään takaisin mahdollisimman suuren osan kustannuksistaan. Se ottaa huomioon ensiksi hakijan maksamat omavastuusuudet ja vastapuolelta perityt kulut. Sen jälkeen se perii jäljellä olevan vajeen omaisuudesta tai rahoista, jotka hakija on saanut tai säilyttänyt oikeudenkäynnissä. Omia varojaan käyttävä päämies joutuisi maksamaan takaisin maksamattomat kulut näin, ja on täysin oikeudenmukaista, että myös valtion rahoitusta saava päämies joutuu tekemään samoin, jos hänellä on siihen varaa. Jos kyseinen omaisuus kuitenkin on hakijan koti (tai rahat, jotka hakija on säästänyt kodin ostamista varten), maksua voidaan siirtää siihen asti, kunnes hakija seuraavan kerran myy kotinsa, jos hakija suostuu maksamaan korkoa siihen asti kuluvalta ajalta.

16 Voiko oikeusavun epäämistä koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Asianajaja/neuvonantaja, joka on tehnyt sopimuksen oikeusavun tarjoamisesta, voi kieltäytyä antamasta oikeudellista neuvontaa tai tuomioistuinaapua. Sopimuksessa oikeusavun antamisesta vahvistetaan olosuhteet, joissa avun antamisesta voidaan kieltäytyä. Tällaisia ovat esimerkiksi eturistiriidat tai valmiuksiin liittyvät kysymykset. Asianajajan/neuvonantajan olisi selitettävä kieltäytymisensä syyt, mutta päätökseen ei voi hakea muutosta.

Jos hakemus hylätään aiheellisuusperustein, oikeusapuvirasto ilmoittaa päätöksestään ja sen perusteluista hakijalle. Hakija voi hakea muutosta päätökseen neljäntoista päivän kuluessa. Muutoksenhaku käsitellään ensin sisäisesti. Jos oikeusapuvirasto muutoksenhaun käsitelyään katsoo, että oikeusavun kriteerit täyttyvät, ja peruu päätöksensä, hakemus tai muutos hyväksytään ja todistus oikeusavun myöntämisestä tai muutettu todistus annetaan.

Jos oikeusapuvirasto katsoo, että oikeusavun kriteerit eivät täyty ja päättää säilyttää päätöksen voimassa, hakijalle ja tämän asianajajalle ilmoitetaan sen syyt. Samalla hakijalle ilmoitetaan, onko hänellä oikeus hakea vielä muutosta riippumattomalta rahoitustarkastajalta (*Independent Funding Adjudicator*).

Jos riippumattomalta rahoitustarkastajalta haetaan muutosta, tämä tekee päätöksensä / antaa suosituksensa muutoksenhaun tueksi esitettyjen tietojen sekä voimassa olevien oikeusapua koskevien säädösten perusteella. Riippumaton rahoitustarkastaja voi tarvittaessa ottaa yhteyttä hakijaan.

Lisätietoja

Lisätietoja oikeusavusta on saatavilla osoitteessa [Gov.uk](https://www.gov.uk).

■ Päivitetty viimeksi: 12/07/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.